Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 76. Sibiiu, 20/2 Octobre 1878. **Anulu I.**

Economi'a Politica.

Capitolulu IV.

Raportulu economiei politice cu celelalte sciintie.

(Urmare.)

Faptele sociale nu trebue se fia judecate numai in punctulu de vedere alu avutiei. Societatile u de a inplini mai multe decàtu numai unu scopu n lumea acésta. In aplicare concurgu mai multe rincipie la solutiunea cestiuniloru sociale. Intre lte casuri se citamu pe celu mai desastrosu: r e s - e l u l u. Nu póte fi nici unu resbelu, care se nu a neplacutu din punctu de vedere economicu. ‹cele popóra, care credu cà prin resbelu se potu navuti, credu in visuri, de-óre-ce calculandu cineva óte capitalele pierdute, chiaru in casulu candu esbelulu este victoriosu va afla, cà resbelulu nu roduce niciodata avutie. Inse asupra oportunitatii nui resbelu nu se póte judeca numai din acestu unctu de vedere, pentru cà vinu casuri unde 'si à votulu si onórea si influinti'a legitima a unei atiuni.

Ne grabimu inse de a adaoge, cà aceste di- erentie intre diversele regule, care determinéza ctiunea sociala sunt esceptionale. Binele moralu, inele politicu si binele economicu sunt in esentia e acordu, pentru cà binele este unicu ca si ade- erulu.

Economi'a politica nu intra in procederile articulare a le diferiteloru arte. Pentru de a unóste natur'a sucursului pe care societatea 'lu fia in artele industriale, precum si legile generale, are facu posibilu maximulu fecunditatii loru, noi 'avemu lipsa se studiamu art'a de a fabrica fierulu stofele. Acésta este tréba t e c h n o l o g i e i. Cu- ostinti'a technologiei este unu instrumentu utile in nan'a economistului, ea inse nu face parte consti- utiva a sciintiei pe care o cultivésa. Fieste care si are domeniulu seu. Este inse de doritu ca eosebitele domenii se comunice intre ele càtu se a potea mai multu.

Economi'a politica se deosebesce asemenea si e s t a t i s t i c a, cu care este confundata càteodata, entru ca o intrebuintiésa ca pe unu ajutoru la emonstratiunile sale. Amu vediutu, cà economi'a olitica prin adeverurile ei generale, apartiene tu- uroru locuriloru; in tempu ce statistic'a apartiene utarei localitati si cutarei epoce. Statistic'a póte ice cunoscutu faptele, dara ea este incapabila de 'si da séma. In óre care privintia economi'a olitica este filosofi'a statisticei; ea 'i dà intielesu i-si trage din ea conclusiunile sale.

Mai sunt inca si alte sciintie morale si hiaru fisice cu care sta in raportu economi'a po- tica. Astfeliu l e g i s l a t i u n e a are lipsa de eco- omi'a politica pentru ca se nu comita gresieli in umerósele cestiuni, care interesésa labórea si avuti'a i érasi din partei economi'a politica are necesitate e a cunóste natur'a si efectulu legiloru, care stau n raportu cu constitutiunea proprietatii, a ereditatii, industriei si a comerciului. Economi'a politica nprumuta dela i s t o r i e o parte din esperientiele ale. Nu se póte nega inse, cà si istori'a afla in conomi'a politica solutiunea a multoru fapte nu- neróse si considerabile, fórte adesea obscure séu eu interpretate relativu la finantie, la schimbulu sterioru, la organisatiunea industriala, la popora- une, la emigratiune si cu unu cuventu la tóte celea ce atingu interesele materiale a le natiuni- oru. G e o g r a f i 'a insasi va oferi economistului unoscintie positive de o valóre fórte mare pentru olutiunea cestiuniloru practice.

Acésta ochire asupra raportului ce esista intre conomi'a politica si celelalte sciintie va fi de ajunsu entru de a demonstra totu-odata incàtu metod'a i se apropie séu difere de a acelora de care se loseste si de a arata adeveratulu ei caracteru cientificu. P l a t o n dà aripi filosofului. B a c o n retinde in limbagiulu seu figuratu cu energie, ca sicianulu observatoru, umblandu pe calea espe- ientiei se aiba asia dicendu „t a l p i d e p l u m b u.“ Economi'a politica este o sciintia a principiiloru si a fapteloru. O sciintia compusa, analoga matematicei prin raporturile pe care le constata prin cifrele cu care se autorisésa si prin intrebuintiarea rationamentului deductivu, analoga fisicei prin metoda de a observa si de a induce, precum si prin caracterulu adesea materialu alu obiecteloru in cari se incorporésa valórea si se tiene de filosofia prin adeverurile prin care ea se luminésa inaintandu. Fara de a pretinde se aspire la suprematia universala, inse nici se se umilésca a fi redusa de a fi servitórea celorlalte sciintie cu care se afla in relatiuni, economi'a politica comanda si asculta primesce si dà.

Capitolulu V.

Utilitatea si importanti'a economiei politice.

Ar fi inutile a mai insiste se demonstramu, cà nu póte fi indiferentu nici pentru individu si nici pentru societate de a cunóste cà prin ce cause se nasce avuti'a, se pierde séu declina, cari sunt legile dupa care se regulésa crescerea si decrescerea profitului, a salareloru si a renteloru; cà cum trebue se fia repartitu impositulu si ce influintia esercitésa elu asupra industriei, déca industri'a si comerciulu are se fia liberu séu reglementatu, ce conditiuni are se inplinésca unu bunu sistemu monetaru si unu bunu sistemu de creditu, etc. etc. Inportanti'a acestoru cestiuni si a altoru probleme analoge o vomu intielege, déca vomu cugeta la acelu reu nemarginitu de mare pe care l'au causatu in lume necunóscerea legiloru economice. Cà o idea gresita in astronomia dominéza credinti'a generala si in sciintia, acésta nu va impiedeca rotatiunea pamentului si nu va inpiedeca nici cursulu regulatu alu lumei. Se schimba inse lucrulu, candu o idea gresita cuprinde spiritele asupra productiunei, asupra creditului séu asupra comerciului, atunci vomu vedea mii de familii ruinate si chiaru compromisu viitoriulu unei natiuni intregi. Fara indoiala reulu pe care si 'lu facu ómenii nu vine numai dela erorile loru, precum se credea in secolulu XVIII ci elu vine si dela passiunile loru. Candu inse servescu de pretecstu si de nutrimentu la celelalte, la ce suferintie intinse si la ce rele nu trebue se ne asteptamu?

Bunulu simtiu insusi, precum se crede de comunu, nu póte inlocui sciintia economica, precum nu póte inlocui de esemplu sciinti'a fisiologiei séu a medicinei si acésta este cu atàtu mai necontestabilu, pentru cà mai multu póte ca ori unde in economi'a politica aparintiele nu corespundu realitatiloru. Aparintiele au indemnatu pe unii ómeni carora nu le lipsea nici bunulu simtiu, ba chiaru nici geniu ca se condamne masinele, care mai adesea incepu a causa neajunsuri lucratoriloru, a confunda numerariulu cu avutia, se acuse proprietatea cà contribue a mari greutatile si a lua mesuri care storcu popórele in locu de a le usiura. Nemicu deci nu ne póte dispensa de o analisare regulata si stientifica, déca voimu a resolvi problem'a acarei solutiune o urmaresce economi'a politica.

Fara indoiala, cà teori'a nu va voii a fi niciodata contrarie bunului simtiu, inse aceea ce de ordinaru se numeste bunulu simtiu nu este adesea altceva decàtu opiniunea domnitóre. Apartiene deci teoriei, acestui bunu semtiu mai profundu si mai completu, de a substitui adeverulu in loculu unoru observari gresite. Rolulu sciintiei este de a perfectiona si mai alesu a corege notiunile gresite ce sunt respandite ceea ce s'au intielesu prea bine in unele tieri si cu deosebire in Angli'a. Acolo economi'a politica o invétia chiaru lucratorii, ea ocupa unu mare numeru de catedre si produce o suma de publicatiuni poporare. Déca economi'a politica nu ar aduce altu serviciu, decàtu acela de a inpiedeca nascerea a o multime de ilusiuni, singuru prin acésta numai ea aru aduce unu serviciu imensu, pentru cà ea aru crutia pe individu, care se lasa a fi sedusu asia de lesne prin sofisme, care nu aru potea resiste unui esamenu mai rigurosu, de multe desamagiri crude si ar procura societatii securitatea, acestu bunu principalu fara care nu se póte desvolta si nu póte dura nemica.

Cei cari afirma contrariulu negandu utilitatea si importantia t e o r i e i 'i opunu p r a c s'a. Acésta este o antitesa vechia si de predilectiune ca si candu nu ar fi in esentia si destinulu acestoru doui termini de a se transforma neincetatu unulu in celelaltu, ca si candu progresulu ideiloru si alu lucruriloru omenesci ar esprima altceva décu nu fusiunea loru reciproca prin acelasiu adeveru. Se se citese o fapta in lume, mare séu mica, in ori ce ordine ar fi, care se nu fi fostu mai intaiu o idea in spiritulu omenescu! Libertatea industriala pe care o practica Franci'a de 60 ani incóce a fostu mai intaiu o teorie in capulu lui T u r g o t. Libertatea comerciala acésta esperientia recenta a Angliei, la care Franci'a s'au angajatu la rendulu seu prin procederea transitorie a tractateloru de comerciu, a fostu de multu inainte de acésta o teorie a spiritului lui Adam Smith. Teori'a este acusata cà este presumtiósa. Dara este ceva de o temeritate cu multu mai hymerica si aceea este candu pracs'a pretinde a face ea totu in modu absolutu. Unu barbatu de unu mare spiritu R o y e r - C o l l a r d esprima acésta idea subtu o forma picanta si adeverata: „A voii se se dispensese cineva de teorie, dice densulu, insemnésa a avea pretensiunea escessivu de orgoliósa de a nu fi obligatu a sci aceea, ce dice candu vorbesce si a nu sci ce face candu lucrésa.“ (Va urma).

Actiunea Cechiloru.

Abstragendu dela evenimentele belice, care se petrecu pe campulu de resbelu din Bosni'a si Hertiegovin'a, apoi evenimentulu celu mai importantu pe terenulu politicei interne si parlamentare a monarchiei austro-ungare este fara indoiala intrarea deputatiloru cechi in diet'a provinciala din Prag'a. Cu alta ocaziune si in altu locu am probatu de repetite ori analogi'a ce esista intre situatiunea creata in Austri'a si intre situatiunea romaniloru din Transilvani'a, prin introducerea sistemului dualisticu in Decembre 1867. Cechii, cari asemenea romaniloru din marele principatu alu Transilvaniei representa maioritatea preponderanta a regatului boemu, prin pactulu dualisticu au fostu trantiti la parete si deposidati, éra prin octroarea unei legi electorale artificiósa si falsa au fostu degradati la umilitorulu rolu de a se lasa a fi gubernati, suprematizati si terorizati prin absolutismulu reu mascatu alu nemtiloru „fideli constitutiunei“, cari in proportiune cu elementele negermane din regatulu boemu sunt intr'o minoritate necontestabila. Cechii la nedreptatirile facute respunsera in anulu 1869 prin cunoscut'a declaratiune in urm'a careia ei protestandu au parasitu parlamentulu centralu din Vien'a si se retrasera in positiunile loru de defensiva ale resistintiei passive. De aci incolo ei se absentara nu numai dela parlamentulu centralu din Vien'a, ci si dela sessiunile dietei provinciale din Prag'a, reinoindu la fia-care ocasiune protestele loru in contra sistemului domnitoru. Ei participau la alegerile de deputati, dara in urm'a disciplinei loru esemplare, deputatii nationali cechi nu intrau in dieta, ci la inceputulu fiacarei sessiuni dietale, ei protestandu in corpore declarau cà nu-si voru esercita mandatulu loru de deputati si asia maioritatea poporatiunei regatului boemu nu era representata in diet'a din Prag'a. Acésta stare de lucruri durerósa pentru cechi si fórte incomodatóre pentru nemti durà pàna la anulu 1871, candu advenindu la gubernu ministeriulu Hohenwart-Iiricek de colóre federalistica, fu insarcinatu ministrulu presiedinte comitele Hohenwart, din initiativ'a corónei cu missiunea de a inpaca pe cechi. Resultatulu negociatiuniloru ce avura locu intre cabinetulu din Vien'a si representantii natiunei cechice, au fostu asia numitele a r t i c o l e f u n d a m e n t a l e, prin care cechii isi precisau postulatele loru legitime. Inpacarea era aprópe de a deveni perfecta si nu i lipsea decàtu semnatur'a M. S. Imperatului, candu cabinetulu lui Hohenwart fu silitu se demissionedie. Nemtii si ungurii, cari prevedéu, ca inplininduse dorintiele si cererile cechiloru, elementulu slavu isi

va relua rolulu seu politicu ce i compete si ca prin urmare preponderanti'a si supremati'a loru usurpata va trebui se incete, pusera in misicare ceriulu si pamentulu pentru ca se aduca la cadere cabinetulu federalistu, mai inainte de ce actulu de inpacare cu cechii va fi primitu semnatur'a monarchului. Pe atuncea se potea audi si ceti in diarele nemtiloru centralisti, ca déca corón'a va incuviintia cererile cechiloru, ei isi voru cauta unu punctu de gravitatiune in afara de fruntariele monarchiei; ceea ce voia se dica: déca corón'a se impaca cu cechii in contra vointiei nóstre a nemtiloru si a unguriloru, apoi noi nemtii ne vomu arunca in braciele lui Bismark, éra ungurii voru face revolutiune. Comitele Andrássy pe atuncea deja ministru de esterne, amenintia in totu momentulu cu demissionarea sa, care pe atuncea s'ar fi consideratu ca unu cataclismu politicu, ba indemnatu de compatriotii sei din Ungari'a nu pregeta a se ruga de marele cancelaru din Berolinu, ca se intervina cu intréga sa autoritate si se delature pericolulu ce amenintia domni'a aliatiloru sei din Austro-Ungari'a. Este secretu publicu, ca principele Bismark, pentru ca se se arate recunoscetoru providentialului barbatu de statu alu Austro-Ungariei comitele Andrássy, pentru stricta neutralitate ce a observatu in totu decursulu teribilelui duelu prusso-francesu, s'au si intrepusu cu tóta autoritatea sa dictatoriala si amestecanduse intr'o afacere strictu interna a monarchiei, dete corónei a intielege, ca déca nu va demissiona cabinetulu Hohenwart-Jiricek, relatiunile amicabile intre ambele imperii voru fi turburate. Cedandu acestei presiune esterne cabinetulu federalistu cadiù si inpreuna cu elu si inpacarea cu cechii. Subtu cabinetulu urmatoru Auersperg-Lasser, care functionésa inca in modu provisoriu pàna in momentele candu scriemu acestea, se inaugurà unu sistemu de o reactiune draconica in contra cechiloru. Subtu pretecstu de a emancipa parlamentulu centralu de terorismulu dieteloru provinciale se puse in aplicare asia numit'a reforma electorala, prin care autoritatea de mai 'nainte a dieteloru provinciale fu infranta cu totulu restrengendu-se competentia loru singuru si numai la cestiunile administrative provinciale, escamotandule in modulu acesta autonomi'a loru istorica de care s'au bucuratu si pe care o au esercitatu in decursu de atatea secole. Acésta mesura a fostu luata in prim'a linie cu scopu de a paraliza efectele resistintiei passive a cechiloru, cari desgustati si amariti pàna in sufletu se retrasera érasi in positiunea loru defensiva.

De aci 'nainte urmésa o lupta inversiunata intre nemtii centralisti si intre opositiunea cechiloru. Prin pressiunea cea mai neomenósa, prin mii de promissiuni, prin tóte mijlócele de coruptiune de care numai dispune o partida politica ce se afla la potere, nemtii reusira a 'si castiga o céta de aderinti in sinulu natiunei cechice, care despartinduse de intregulu corpu nationalu se arunca in braciele loru. Acestia sunt asia numitii „cechi tineri“ cari corespundu cu „activistii“ romaniloru din Transilvani'a. Dara in totu decursulu tempului, acelei fractiuni politice nu ii succese nici o singura data a-si castiga autoritatea si influinti'a, care este necesara si suficienta pentru ca se póta avea majoritatea. Uniculu resultatu la care au potutu ei ajunge au fostu de a inlesni positiunea cabinetului Auersperg-Lasser facia cu opositiunea cechiloru, asia precum „activistii“ din Transilvani'a atatu cei din sinulu romaniloru, catu si cei din sinulu sasiloru, au inlesnitu si neteditu calea tendintieloru asupritóre ale sistemului domnitoru, oferindu'i punctulu archimedicu pentru politic'a urmata facia de elementele nemagiare din marele principatu alu Transilvaniei. Aci trebue inse se constatamu, ca de si opositiunea cechiloru era in cat'va paralizata prin tendintiele antinationale ale fractiunei „activistiloru,“ totusi pàna acuma nu s'au aflatu nici unulu dintre ei, care desconsiderandu vointi'a natiunei si spargendu solidaritatea se fi intratu cá deputatu in parlamentulu centralu din Vien'a, asia precum s'au intemplatu la romanii din Transilvani'a.

Astadi vedemu pe representantii legitimi ai natiunei cechice, ca dupa o absentia de siepte ani din diet'a provinciala, crediendu, ca situatiunea actuala a monarchiei le este favorabila, intrara érasi pe aren'a parlamentara, dara nu ca aderinti ai gubernului, nu ca nisce pecatosi cari vinu se céra iertare, nu, ei nu capitulésa, ci indata in prim'a siedintia citescu o adresa in numele intregei natiuni, prin care provocanduse la protestele, declaratiunile si reservele ce si le au facutu pàna acuma declara ca intra in dieta ca opositiune leala a Majestatii Sale, pentru ca se se mai incerce odata déca nu se voru potea impaca cu adversarii loru politici. In a doua siedintia conducetorulu recunoscutu si vorbitorulu opositiunei cechice, dn. dr. Rieger ceteste o adresa motivata prin care arata, ca prin aceea, ca deputatii natiunei cechice au intratu érasi pe terenulu activitatii parlamentare, densii nu se deobliga la nemica si nu iau nici-unu angajamentu fatia de nimenea, ci reservandu-si deplin'a loru libertate de actiune, declara solemnu ca sunt aplecati a se impaca, dara nu cu cabinetulu actualu ci cu unu altu cabinetu pe care se binevoiésca alu denumi corón'a cu scopu de a satisface legitimele pretensiuni ale natiunei cechice. Cu alte cuvinte, opositiunea cechiloru pretinde demisionarea cabinetului actualu si inlocuirea lui prin unu altulu de colóre federalistica. Indata dupa aceea intr'o conferintia plenara a deputatiloru cechici, ei adoptandu principiulu solidaritatii iau resolutiunea, ca intrarea loru in dieta nu prejudeca intru nemicu intrarea loru si in parlamentulu centralu din Vien'a pe care o facu dependinta dela abolirea actualei sisteme electorale si introducerea unei alteia, care se pórte contu legalu de maioritatea poporatiunei regatului boemu.

Acésta este demn'a si impunetórea purtare a representantiloru natiunei cechice, pe care astadi „Neue freie Presse“ o numesce „o natiune inteligenta, laboriósa si capabila,“ acea „Neue freie Presse,“ care pana acuma nu dispunea de unu numeru destulu de suficientu de epitete insultatóre si mortificatóre cu care se nu fi onoratu natiunea cechiloru si pe barbatii ei politici. Acestea sunt semne ale tempului, pe care numai „activistii“ sasiloru si romaniloru din Transilvani'a nu voru se le intieléga. Dara speramu, ca voru reveni si ei, asia precum au revenitu „activistii“ cechiloru.

Parol'a politica a cechiloru este astadi: reforma electorala, restabilirea autonomiei provinciale si numai dupa aceea intrarea in parlamentulu din Vien'a. Se invetie deci si romanii dela ei, dara se nu uite, ca dupa dis'a lui Napoleon III nu esista o erére politica mai mare decatu aceea de a imita o politica in detailurile ei, éra nu in spiritulu ei.

Camilu.

Revista politica.

Velulu misteriosu, care acopere actiunea diplomatica a comitelui Andrássy de candu se afla pe fotoliulu ministrului de esterne alu monarchiei si care dupa propria sa marturisire este „garanti'a succesului“, incepe a se ridica incetulu cu incetulu, atatu din partea adversariloru politici ai sei, catu si chiaru din partea amiciloru sei. Asia mai in dilele trecute opositionalulu „P.-Náplo“ descoperi lumei, ca intr'una din siedintele asia numite familiare ale congresului din Berolinu, comitele Andrássy a comunicatu confidentialu principelui Bismark si lordului Beaconsfield, ca intr'una din siedintiele cele mai de aprópe ale congresului densulu va cere autorisatiunea de a ocupa Bosni'a si Hertiegovin'a, pentru ca apoi se le anecteze la Austro-Ungari'a. Atuncea cancelariulu si presiedintele congresului, i-au spusu, ca acea cestiune nu póte fi supusa la ordinea dilei, de-órece obiectulu si scopulu pentru care s'au conchiematu congresulu au fostu esclusivu numai revisuirea tractatului dela San-Stefano. Si apoi i-au mai disu cancelarulu, ca: Austri'a ar fi trebuitu se fi intratu de multu in acele provincii si Escelentia Sa se fi venitu la congresu, cu o fapta implinita. Acestu respunsu au suparatu si au iritatu pe comitele Andrássy asia de multu, incatu declarà, ca déca cererea Austro-Ungariei nu se va incuviintia, densulu va parasi congresulu. In urm'a acestei amenintiari apoi principele de Bismark, pentru ca se nu ia odiulu asuprasi, se intielese cu lordulu Beaconsfield, ca elu se faca propunerea de a 'i se dá comitelui Andrassy mandatulu se ocupe acele doue provincii, dara cu aceea conditiune, ca mai antaiu se se incheie o conventiune cu Turci'a, asupra modalitatiloru cum are se se intemple acea ocupare.

Aceste descoperiri ale diariului pestanu pàna acuma n'au fostu desmintite, prin urmare istoria va inregistra, ca mandatulu de ocupatiune, n'au fostu oferitu Austro-Ungariei din initiativ'a areopagului europénu, ci numai in urma insistentiei fortiate si amenintiatóre a ministrului ei de esterne comitelui Andrássy.

In privintia celoru ce au premersu punerei in lucrare a ocupatiunei apoi mai in acelasiu tempu diarele „Wiener Tageblatt“ si „Pester Lloyd“ sciu se spuna, ca missiunea de ocupare i s'au imbiatu mai antaiu generalelui Rodici care petrecendu aprópe 50 ani de serviciu in Dalmati'a si in apropierea aceloru provincii era singurulu generalu alu armatei imperiale, care avea cunoscintiele entnografice si topografice ale aceloru provincii. Generalulu inse a refusatu dicendu, ca ocupatiunea trebuea inscenata inainte de acésta cu doi ani si ca aceea nu se póte realisa acuma numai cu o divisiune ci cu celu pucinu siepte divisiuni. Numai dupa refusarea generalului Rodici, comand'a suprema militara au chiematu la Vien'a pe generalulu Philipovici si l'au insarcinatu cu misiunea ocupatiunei. Philipoviciu care n'avea decatu cunoscintie prea slabe despre starea si relatiunile aceloru provincii primi comand'a numai dupu ce i se ordonà, dara si densulu declarà prin unu memorialu inaintatu la locurile competente, ca nu va potea realisa cu succesu bunu missiunea incrediuta lui, decatu numai in fruntea a celu pucinu siepte divisiuni. Precum scimu cererea acésta nu i s'au incuviintiatu, d órece comitele Andrássy declarase, ca densului pentr ocuparea aceloru doue provincii nu i ar trebui decat numai unu regimentu, unu stindardu si o banda d musica militara.

Nici aceste descoperiri nu sunt desmintite, ba s mai adaoge, ca generalulu Rodici, care au spusu ade verulu si pentru ca nu au vrutu se-si compromitia nic renumele seu de generalu si nici prestigiulu si demni tatea armeloru imperiale va fi pensionatu. Acésta n'a fi inpossibilu, de órece se scie, ca precum dice prover bulu, acela care spune adeverulu trebue se sté totudéun cu unu picioru in scar'a sielei.

Din acestea tóte se póte vedea érasi ca ocupare aceloru doue provincii a fostu reu inscenata si ca fias culu diplomaticu pe care si l'au pregatitu comitel Andrássy, trebue acuma se-lu repare brav'a armata im periala pe campulu de resbelu.

Incheierea conventiunei cu Turci'a au ajunsu s fia o scire care in aceeasi di este celu pucinu odat afirmata si odata desmintita.

Atatu in cercurile politice, catu si in cele diplo matice se discuta marele manevre militare care s'a tienutu la Sterzing in Tirolu, in presenti'a imperatulu a principelui de coróna si a unei suite stralucite numeróse. Acestoru manevre, precum si cuvinteloru p care le au pronuntiatu imperatulu in decursulu si dup terminarea loru li se ascriu o importantia politica sunt considerate ca unu respunsu demonstrativu dat Italiei, a carei gubernu concentrase acumu o luna i Lombardo-Veneti'a unu corpu de armata ca de vre 40,000 care din partea austro-ungara a fostu ínterpr tata ca o mobilisare demonstrativa a partidei „irredei tistiloru“ din Itali'a. Sunt fórte multi, cari se temu c nu cumva aceste demonstratiuni cu corpuri intregi d armata, concentrate la fruntariile ambeloru state in v cinate se nu-si schimbe in scurtu tempu caracterul loru demonstrativu si de scena, cu acela alu unei real tati serióse si sangeróse. Oficiósele din ambele par afirma mai pe fiacare di, ca relatiunile intre ambe state n'au fostu nici candu mai amicabile. Totu as au disu si Napoleonu III si ministrulu Ollivier cu pucin septemani inainte de erumperea resbelului pruso-fra cesu. Cine póte sci ce se ascunde in dosulu dilei mane?

Unu altu conflictu, acarui consecintia póte fi un resbelu, s'au nascutu intre Angli'a si emirulu din Afg nistanu, care au refuzatu in modu fórte bruscu si ofe satoru o missiune diplomatica tramisa din partea Angli la Kabul, resiedinti'a emirului, acarui aliantia este dorit atàtu din partea Russiei cátu si a Marei-Britanie, pentr casulu, candu cele doue poteri mari se voru provoca duelulu inevitabilu din caus'a suprematiei in Asia. Est o parere fórte acreditata, ca acolo pe viitórele campu de bataia se va decide, in modu definitivu sórtea Turci si a cestiunei orientale.

In Prusso-Germani'a opiniunea publica este pr ocupata si agitata prin lupt'a ce s'au angajatu int principele-cancelaru si partid'a socialistiloru. Resultatu acelei lupte, va fi séu victori'a cancelariului séu ace a socialistiloru. In casulu primu noulu imperiu va espusu la mari fierberi si agitatiuni, éra in casulu a doilea va urma séu disolvarea noului parlamentu sé abdicarea principelui Bismark, a carui nervi érasi sur fórte iritati.

Franci'a este liniscita, lucréza si este vesela pentr ca venitulu indirectu, care au incursu in tesaurul publicu alu republicei se urca dejá preste 70 milión franci. Franci'a cea bogata castiga 60 milióne, ér Austro-Ungari'a acarei finantie sunt fórte derangeat chieltueste in modu neproductivu preste 180 milió de fiorini cu espeditiunea sa de ocupatiune. Óre ca din aceste doue state scie se deslege mai bine probl mele economiei politice si se aplice macsimele ei pracsa?

O convorbire cu principele de Bismark.

In una din revistele nóstre din urma am vorbitu despre revelatiunile corespondintelui diariul „Times„ si am promisu cetitoriloru nostri a repr duce acele revelatiuni fórte importante cu cea m de aprópe ocasiune. Ne inplinimu astadi acea pr missiune reproducendu dupa diariulu „Timpulu urmatoriulu articolu:

Corespondintele din Parisu alu diariului „Th Times“ a adresatu acestui diaru o scrisóre cu dat dela 7 Septembre, in care povesteste o intrevorbi ce a avutu la 2 Iuliu trecutu cu principele Bismarck. Vorbindu despre sgomotulu din 187 cum ca Germania ar voi se faca din nou unu re boiu Franciei principele dise:

„N'asiu fi doritu pacea acum déca asiu fi ace sceleratu (Bösewicht) pe care Gorciacoff la presi tatu lumei in 1875. Tóta acésta istorie, care misicatu Europa si careia o scrisóre a diariul „The Times“ i-a datu unu asia de mare resunet n'a fostu de catu o inventiune a lui Gorciakoff a lui Gontaut-Biron. Era o inventiune a lui Go taut-Biron si a lui Gorciacoff, care era doritoru s obtîe laudele diariului francesu si se fia numit „Mantuitorulu Franciei.“ Pregatisera afacerea se isbucnésca tocmai in diu'a sosirei Tiarului, ca ar fi aparutu ca se pronuntie alu seu Quos ego ca se redea, numai prin presentia sa, Franciei s curantia, Europei pacea si Germaniei onórea.

„N'am vediutu nici-o-data unu omu de stat lucrandu cu atata naucie si compromitiendu d

fudulie, prietenia intre doue guberne, espunendu-se la cele mai seriése consecintie, pentru a'si potea atribui rolulu de mantuitoru, candu nu esista nici unu pericolu. Am spusu imperatului Russiei si lui Gorciacoff: „Déca aveti dorintia d'o apoteosa in Francia, avemu inca destulu creditu la Parisu, ca se ceremu sa fiti represintati intr'unu teatru sub unu costumu mitologicu, cu aripi la umeri si inconjurati de focuri bengale. Dara nu era nevoie sa ne representati ca pe niste scelerati, numai cu scopulu d'a publica o circulara.“

Acésta faimósa circulara incepea astu-felu: „Acum pacea este asigurata,“ si candu me plansei d'acésta frasa, care ar fi confirmatu tóte sgomotele ingrijitóre, fras'a fu inlocuita prin acésta: „Mantienerea pacei este acum asigurata,“ ceea ce avea aprópe aceeasi insemnare. Atunci disei cancelarului Russiei: „De siguru nu veti avea se ve laudati fórte multu c'ati riscatu pierderea amicitiei nóstre ca se obtieneti o zadarnica satisfare. Ve spunu francu, ca sunt unu bunu amicu alu amiciloru mei si unu bunu dusmanu alu dusmaniloru mei.“ De doui ani, de candu Gorciacoff s'a aruncatu in afacerea Orientelui, a vediutu acésta. Fara afacerea din 1865, n'aru fi astadi unde este, si n'aru fi incercatu invingerea politica ce a suferitu.“

Venindu vorba despre Franci'a, cancelariulu dise: „O! Francesii n'au fostu drepti fatia cu bietulu Thiers. Elu era unu adeveratu patriotu si figur'a cea mai marcanta care am intelnitu-o in Franci'a contemporana. Simtiamu unu felu de mila cu sermanulu betranu care calatoria prin Europ'a in toiulu ernii pentru a gasi unu ajutoru, trecendu adesea liniile cari ne despartira de Parisu, chinuitu de cererile celoru remasi in orasiu si expunendu-si viatia glóntieloru soldatiloru nostri, cari tragea asupra lui cu tóte ca acésta li a fostu opritu cu totu dinadinsulu.

Mi aducu aminte de o scena care nu o voiu uita nici-odata.

Ne intalniramu pentru a discuta o cestiune asupra careia nu ne poteamu uni. Thiers lupta ca unu „beau diable.“ Jules Favre plangea, facea misicari tragice si afacerea nu inainta.

Deodata incepui se vorbescu nemtieste. Thiers me privi uimitu si dise: „Dar' stiti bine ca noi nu intielegemu nemtieste.“ „Tocmai de acea, disei, candu negotiezu cu ómeni cu cari vedu ca voiu putea ajunge in fine la o intielegere, vorbescu limba loru; de odata inse ce vedu ca este zadarnicu de a discuta cu densii, vorbescu limb'a mea; trimeteti se ne aduca unu talmaciu.“

Adeverulu este ca aveam graba; voiamu se sfirsiescu afacerile catu de curendu. De o septemana incóce siedeamu ca pe carbuni aprinsi. Me asteptamu in fie care nópte se fiu desteptatu prin o telegrama, ca se aduca o cerere engleza, russa, austriaca séu italiana in favórea Francei. Stiu intr'adeveru ca n'asiu fi luatu-o in consideratiune; dar' cu tóte acestea ar fi fostu interventie indirecta, o amestecare in cérta dintre Germani'a si Francia. De aceea vorbému nemtiesce asia a la improvista. Acésta tactica produse unu efectu straniu. Jules Favre intinse lungile sale bratie spre ceru, perulu i se facu maciuca, si acoperindu-si facia cu manile, se repezi in coltiulu odaii rezimandu-si capulu de parete, pare-ca n'aru fi vrutu sa fie martoru la injosirea representantiloru francesi, care se fie siliti a continua negotierile in limb'a nemtiésca. Thiers se uita peste ochelari cu unu aeru suparatu, se repezi la o mésa din coltiulu odaii si 'i audiamu péna scârtiindu pe chartie par' ca ar fi prinsu de friguri. Dupa cateva minute elu reveni la mine. Ochii sei cei mici scânteiau subtu ochelarii lui; gur'a lui se stringea de necazu; cu o misïcare repezita 'mi inmanuà charti'a, dicendu cu vocea ragusita si aprópe aspra: „Asia o doriti?“

Me uitai la ceea ce scrisese; era fórte bine compusu si aprópe tocmai ceea ce doriamu.

Incepui apoi se vorbescu ear' frantiuzesce, si negotierile fura continuate in limb'a acésta.

Romani'a.

Doue note diplomatice relative la Basarabi'a. „Neue freie Presse“ si dupa acésta mai tóte diarele a publicatu not'a de mai la vale, pe care gubernulu russescu o au inaintatu prin agentulu seu diplomaticu din Bucuresci, baronulu Stuart gubernului romanescu in privinti'a retrocedarii Basarabiei.

Eata tecstulu acelei note:

Bucuresci, 23 Augustu 1878. „Domnule Ministru! Dupa ce tractatulu din Berolinu prin schimbarea ratificatiuniloru a dobanditu deplina potere, gubernulu meu m'a insarcinatu a ve aduce la cunoscintia modus procedendi, pe care gubernulu romanu ar avea se-'lu urmeze pentru ca otaririle Congresului din Berolinu se fia puse in lucrare fara amanare. Intr'una din depesiele adresate mie in acésta cestiune, d. consiliaru intimu de Giers se esprima ca e in interesulu tuturoru d'a grabi esecutarea tractatului din Berolinu, a carui tienta de capetenie e ficsarea bazeloru pentru restabilirea pacii turburate de atatu tempu in Oriente si in Europ'a. D. de Giers adaoge, ca gubernulu imperiale doresce ca relatiunile sale cu Romani'a se fia sincere amicale, ceea ce e si in interesulu gubernului romanu.“

„In privinti'a Basarabiei, primescu de la d-lu de Giers informatiunea ca M. S. Imperatulu ar dori ca retrocedarea acelui teritoriu se se efectuiasca dupa aceeasi modalitate, care s'a urmatu la 1857 cu ocasiunea cedarii lui la Moldov'a. Precisarea acestei modalitati se afla in notiti'a aci alaturata. Dupa acésta modalitate, guvernulu romanu ar avea se faca urmatórele: 1. Se numésca unu comisaru investitu cu impoternicirea necesara, ca in unire cu comisarulu rusu se stabilésca nouele hotare. 2. Se numésca unu delegatu specialu cu scopu ca, in unire cu comisarulu numitu de gubernulu imperialu, se preciseze amenuntele ordinei in care se se predea autoritatiloru ruse teritoriulu impreuna cu afacerile financiare, administrative si judiciare. Aceiasi delegati voru preda autoritatiloru romane si partea cedata din Dobrogea indata ce delimitarea va fi resolvata. 3. Déca intielegerea in privinti'a acestoru osebite puncte va fi in principiu stabilita, gubernulu romanu va hotari termenulu pentru seversirea ocuparii noueloru hotare de catre ostirile ruse si retragerea trupeloru romane.

„Ministeriulu imperialu spera, ca gubernulu romanu va cumpeni pe deplinu urgentia efectuarii formalitatiloru necesare pentru inceperea lucrariloru comisiunii. Gubernulu imperialu are intentiunea ca de-o-camdata se tramita la facia locului functionarii rusi, cari se primésca afacerile administrative si judiciare, pentru ca ei se se póta intielege cu functionarii romani asupra amenunteloru indatoririloru reciproce in privinti'a transmiterii acestoru afaceri.

„Excelenti'a Vóstra de siguru veti cumpeni importanti'a acestei lichidari generale facia cu relatiunile viitóre ale ambeloru tieri. Fara a aminti agitatiunea, care a turburatu relatiunile nóstre reciproce si care a atinsu durerosu pe toti amicii Romaniei, Inaltiatulu nostru stapanu e gata a reincepe cu acésta tiéra bunele nóstre relatiuni traditionale, care in adeveru nici-odata n'aru fi trebuitu se sufere nici chiaru cea mai mica turburare. Gubernulu romanu dar' ar trebui ca prin fapte se arate intentiunile sale pe viitoru si inainte de tóte se se folosésca de ocasiunea presinte, pentru ca prin modulu seu de a procede se exercite o influintia otaritóre asupra atitudinii pe care va urma-o in privinti'a lui cabinetulu imperialu.

„Gubernulu imperialu esprimandu-si dorinti'a in privinti'a grabirei mersului afacerei, care ne ocupa d'o potriva, rogu pe Escelentia-Vóstra a me vesti catu se póte mai curendu despre otarirea gubernului princiaru in privinti'a pasiloru ce-i va face si in privinti'a fixarei termeneloru, pentru ca gubernulu imperialu se se póta pune, fara amanare, in relatiuni cu osebitele ministere in alu caroru resortu cade regularea esecutarei si numirea delegatiloru speciali.

„Primiti etc. „Stuart.“

Respunsulu gubernului romanu la not'a Russiei.

Suna asia: Bucuresci, 25 Augustu (6 Sept.) 1878. Domnule ministru! Insciintiandu-ve despre primirea scrisórei dv. dela 11/23 curinte si spre a corespunde dorintieloru enunciate in ea, am onórea de a aduce la cunoscinti'a Escelentiei-Vóstre dispositiunile, ce gubernulu princiaru crede folositoru de a adoptá pentru a asicura mersulu regulatu alu luarii in posessiune a Basarabiei de catra autoritatile russesci, si de a ocroti astfeliu interesele de ordine diverse angagiate in cestiune. Mai antaiu voi lua libertatea de a spune Escelentiei-Vóstre, ca nu potu de catu se me unescu pe deplinu cu opiniunea formulata in depesi'a Escelentiei-Sale d. consiliaru actuale de Giers, la care se refere not'a d-vóstre, in privinti'a necesitatii generale de a se restabili grabnicu pacea in Oriente si in Europ'a.

Nici o tiéra nu simte mai multu de catu Tiér'a romanésca trebuinti'a de a vedea intórcerea la starea de pace, redandu afaceriloru cursulu loru normalu si sicuranti'a. Pentru desvoltarea regulata si pentru prosperitatea Romaniei, acést'a este o conditiune totu atatu de esentiala, ca si armoni'a relatiuniloru ce a avutu totdéuna pe anima de a intretienea cu poternicii vecini. De aceea, de si otaririle tractatului dela Berolinu in privinti'a Romaniei sunt deosebite de acelea, pe cari ea le spera, gubernulu princiaru, caleuzitu de simtiemintele-i de deferintia catra Europ'a, e otaritu a esecuta intr'unu modu leale, intru catu ilu privescu, clausele disului tractatu, si a dá astfeliu o noua dovéda despre pretiulu ce da pastrarii increderii si solicitudinei poteriloru semnatare. Mesurile deja luate in privinti'a mai multoru din acele clause sunt o dovada despre intentiunile ce anima in acésta privintia cabinetulu princiariu.

Asupra procedurei ce Escelenti'a Vóstra binevoiesce a propune de a se adopta pentru a se transferá Basarabi'a Russiei, gubernulu romanu crede ca ea e susceptibile de o insemnata simplificare. Elu crede, ca intocmirea unei comissiuni internationale, insarcinata de a ficsa granitia cea noua intre cele doue tieri, n'ar avé altu resultatu de catu de a aduce óre-care intardiare in esecutarea articolului tractatului dela Berolinu. Intr'adeveru, lucrarea de delimitare, neaperata in 1857, atunci candu era vorb'a de a ficsa fruntaria, ca se dicu asia, conventionale, astadi e de prisosu, de vreme ce fruntariele, aretate intr'unu modu espresu si fara contestare possibile, sunt formate din natura de o parte de Prutu, de cealalte de talvegulu bratiului Kiliei cu gur'a dela Stari-Stambulu.

Cabinetulu princiaru, recunoscendu impreuna cu Escelenti'a Vóstra folosulu delegatiloru speciali pentru diferitele ramuri administrative si judecatoresci, a datu functionariloru sei superiori instructiuni, cari le prescriu de a se pune in positiune de a regula in scurtu tempu in intielegere cu delegatii speciali ai cabinetului imperiale, desemnati ad-hoc in modu oficiale, ordinea de transmitere a servicieloru, a archiveloru, a dosareloru, etc., dupa formele ce se obicinuiescu in asemenea impregiurari.

Sunt convinsu, domnule ministru, ca Escelentia Vóstra va aprecia modulu practicu, dupa care e de opiniune gubernulu romanu, ca s'ar' potea sevérsi transferarea Basarabiei la Russi'a. Acestu modu de procedere i-a fostu inspiratu prin urginti'a, cu care cabinetulu imperiale, dupa termenii scrisorei Escelentiei Vóstre, cere de a se grabi indeplinirea formalitatiloru trebuincióse pentru luarea in posessiune a Basarabiei de catra autoritatile imperiale.

Terminandu, nu potu de catu a me felicita pentru dorinti'a, esprimata de gubernulu M. S. Imperatului, de a reincepe cu Romani'a bunele relatiuni, cari nici odata n'ar' fi trebuitu se sufere cea mai mica atingere. Sciamu, domnule ministru, ca adeveratii amici ai Romaniei au deplansu neintielegerea de curendu intemplata: dér' trebuie se multiamescu Escelentiei Vóstre, pentru ca binevoiesce a impartasi acésta parere. Multiamita dispositiuniloru cabinetului imperiale si concursului Escelentiei Vóstre, nu me indoiescu, ca voiu vedé cele mai bune relatiuni esistandu de aci inainte intre gubernulu imperiale rusu si gubernulu romanu. Rogu pe Escelenti'a Vóstra se binevoiésca a primi, etc.

Ministrulu afaceriloru straine ad interim,
Campineanu.

Dela fruntari'a Croatiei.

— (Etrasu dintr'o corespondintia privata)..... Nu me voiu incerca se-ti descriu frumsetile acestei tierisióre ce se numeste Croati'a, pentru ca-mi simtu péna cu multu mai debila decatu ca se o pociu face. La Zakany intrandu in Croati'a 8—10 miluri sunt siesuri fórte frumóse, ba pociu dice chiaru incantatóre, traversate de riuri si intrerupte prin paduri. Apoi urméza niste déluri, care nici decum nu sunt asia inalte ca cele de pe campi'a nóstra, acoperite inse de padurile cele mai frumóse de stejari, paltini si frasini. Dela Zagrab, capital'a Croatiei, se intindu érasi pe o distantia de 7—8 miluri siesuri frumóse si fertile care urmandu ambiloru tiermuri ai Savei se oprescu la malulu Dunarei.

Zagrab séu Agram este o cetate vechie situata pe unu délu. Orasiulu in sine este fórte frumosu, ba pociu dice, ca intrandu in elu am fostu surprinsu vediendu atatea edificii, care de care mai frumose si edificate dupa stilulu celu mai nou. 'Mi parea, ca me aflu in Pest'a si numai cuvintele cele in cs si dr si rr imi aducéu aminte ca me aflu intr'o cetate curatu croata, unde afara de limb'a croata pociu dice, ca nu audi vorbinduse altu idiomu. Acésta este o proba, catu sunt croatii de tenaci si catu isi iubescu ei limb'a. Chiaru jidanii si alti streini sunt necessitati a vorbi limb'a croata, pentru ca acestia de si sciu mai toti nemtieste nu voiescu se vorbésca alta limba, decatu aceea a mamei loru. Croatulu scie bine pe cutare omu, ca este streinu, ca nu cunósce limb'a slava, dara cu tóte acestea elu la tóta ocasiunea se incérca a vorbi cu elu croatieste, ba ce e mai multu in conversatiunea nemtiésca iti mesteca cate si mai cate cuvinte de ale loru. — In privinti'a culturei apoi Croati'a nu sta cu nemicu mai susu decatu Transilvani'a, dara are mai multa inteligentia si mai desvoltata decatu cumu este aceea a unguriloru ori a romaniloru. Caracteristicu este urbanitatea, familiaritatea si fratietatea, care domneste intre densii. Inteligenti'a se afla intr'unu contactu continuu cu poporulu si aci nu vedi ca celu care pórta nadragi ori pantaloni se ii fia rusine a sta de vorba cu ómenii din poporu. Acésta solidaritate le va salva limb'a si le va apara natiunea loru de pericolulu magiarisarei si alu germanisarei si acésta purtare ar trebui se fia urmata si de romanii nostri, pentru ca este lucru cunoscutu, ca pe poporulu celu simplu prin nemica nu-lu poti indulci mai tare, decatu prin simpathie si prin o amicitie condescendenta. Prin acésta nu vréu se dicu, ca dóra „nadragosii“ nostri nu dorescu binele natiunei loru si inaintarea lui pe terenulu culturei, dara nu se póte nega, ca la noi chiaru si unui dascalu séu notaru ii este rusine se se arate in publicu in societatea unoru ómeni prea onesti si cu stare, daru inbracati in cióreci si opinci.*) Lasa fal'a góla la oparte draga inteligentia romana, aduti aminte, ca mai ieri alaltaeri si tu ai purtatu cióreci si ai umblatu in opinca.

Dara se lasamu acestea si se 'ti descriu portulu tieranescu de pe aici. Barbatii pórta tiundre cusute cu panura rosie, dara intr'unu modu fórte primitivu, ismene largi mai ca ale ungureniloru, cusute de desubtu cu flori si opinci cam dupa fazonulu celoru mocanesci din muntii apuseni, dara cu mai multe cuseturi si incheieturi fiindu compuse din pielea de désupra si din talpa. Pe capu pórta palarii din peru de bou ca si nati'a nóstra, inse cu multu mai mici. Femeile inca pórta opinci, apoi póle cu multe cusuturi in arniciu venetu, camesi largi. Barbati si femei frumóse 'su raritati mari. Tipulu loru slavicu este: fatia palida si incretita, falci late si lungi, barbia fórte ascutita. Espressiunea fisionomiei loru este nesimpathica si neamicabila; pe streini nu potu se ii sufere. Croatii sunt ómeni cu multu sange rece, nu cunoscu alta passiune decatu aceea a manua armele asteptandu momentulu de emancipare. Au fórte multa asemenare cu bosniacii si herziegowinenii apartienendu aceleiési rasse. Deosebirea este numai, ca maioritatea Croatiloru este de

*) Voru fi dieu si de acei aristocrati de sate, cari lapedandusi costumulu stramosiescu, credu ca inbracanduse „nemtieste“ sunt superiori celorulalti muritori. Dara acésta nu probédia alta, decatu vanitatea si prosti'a loru. Red.

confessiunea romano-catholica, éra cei de dincolo de Sav'a de cea greco-orientala. . . . . Salutare si la revedere!

Sciri diverse.

(Dela Alba-Iulia) primimu in caus'a adunarei pentru fondulu de teatru urmatórea telegrama: Pentru pedeci neasceptate s'a propusu amenarea adunarei societatii fondului teatralu. Detaiuri urméza spre orientare publica. Cirlea, secretariu.

(Calea ferata Sibiiu-Pitesci-Cernavoda.) Consortiulu liniei acesteia dd. Bologa consil. pens., Schochterus senatoru, dr. Stall si ingineriulu Pleninger, dupa cum ne spunu diarele germane locali au fostu primti in audientia la Inaltîmea sa regala principele Carolu. Alteti'a Sa a fostu prea deplinu multiumitu cu planulu, ce i-s'a presentatu si s'a esprimatu, ca doresce edificarea acestei linie càtu mai curendu.

— (Unu vice-consulu austriacu de modelu). Credemu a face o placere cetitorilor nostri comunicandu-le modulu cum d. B... Vice Consulu austro-ungaru in pensiune din Bucuresci printr'o circulara cu Nr. 86 cere informatiuni asupra Iasiului cu scopu de a veni cu ambele sale escelente nepóte spre a ne incanta in scurtu tempu cu unu concertu. — Trebue se notamu, ca citatulu domnu n'a gasitu nici o persóna mai competinta cui se se adreseze in Iasi pentru a cere astfeliu de lamuriri decatu d-lui S. farmacistu de aici, care a avutu complesantia de a ne da originalulu scrisórei, din care estragemu urmatórele, neavendu in de ajunsu spatiu spre a o publica in extenso:

Cinstite domnule!

Nepótele mele S. și I. Sch. fiicele reposatei surori a bunei mele sotii, foste eleve ale conservatoriului din Bucuresci perfectionate ambele in violina si cea din urma si in cantu la conservatoriulu din Vien'a:

. . . . . .

. . . . . .

De óre-ce insa nu posedu cunoscintie etnografice de positiunea orasieloru ce se afla in Romani'a, nesciindu ce cale se apucu esindu din Bucuresci pentru a atinge in celu mai scurtu tempu si intr'unu modu pucinu costisitoru tóte aceste orasie si de a calatori dintr'unu orasiu atinsu in celalaltu fara a fi silitu de a veni de dóueori in acelasi orasiu si fiindu sfatuitu de asemenea de a vizita si Iasiulu pentru a concerta acolo, me adresezu d-v. care sunteti deja de mai multu tempu cu domiciliulu acolo, si ve invitu de a'mi da urmatórele informatiuni:

Un planu de caletorie etnograficu, și de a'mi indica cum asiu potea atinge tóte orasiele situate pe lini'a de la Bucuresci la Iasi si se me intorcu iérasi dela Iasi la Bucuresci.

Déca in Iasi se afla o sala de Concertu.

Déca in Iasi se afla persóne care se acompanieze la piano pe concertistele, si déca in Iasi se afla vre unu piano, fara de care este cu nepotintia de a da unu concertu si in cazu de asiu trebui se aducu cu mine si unu piano cu unu pianistu.

Déca in Iasi se afla tipografii pentru tiparirea afisieloru.

Déca in Iasi s'au mai datu vreodata unu concertu.

Care este costulu construirei unui podiumu in sal'a de concertu pe care se se asieze piano si unde concertistele trebue se stea.

In care hotelu trebue se descindu pentru a fi in apropiere de sala. etc. etc. „Stafet'a."

— (Serbatórea poporara) aranjata in Brasiovu in favorulu ostasiloru raniti si a familieloru loru, pre cum ne spunu diarele de acolo, au reusitu fórte bine si a avutu unu venitu frumosu.

Anunciu bibliograficu.

A esitu de sub tipariu si se afla de vendiare in librari'a lui H. Zeidner in Brasiovu:

„Chemi'a anorganica" lucrata pe bas'a teorieloru mai noue si intocmita pentru scólele medie de Iulianu Filipesculu, prof. la scólele centrale rom. gr.-or. in Brasiovu. — Pretiulu 1 fl. 20 cr. v. a. Pentru Romani'a 3 lei noui. (39) 3—3

Concursu. (40) 2—2

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori in clas'a I-a si II la scóla poporala gr. cath. din comun'a Iloa Mare in vicariatulu Naseudului, se escrie Concursu pàna in **15 Octobre 1878.**

Salariulu invetiatorescu platindu in rate lunare in clas'a I se ficséza pe anu cu 150 fl., éra in clas'a II-a cu 200 fl. v. a. si lemne de focu càte 6 orgii. — Cei ce dorescu a ocupa aceste posturi sunt invitati a 'si tramite suplicele provediute cu documentele necesare pàna la terminulu defiptu la Senatulu scolariu gr. cath. din Iloa Mare, post'a ultima Naseudu-Rodna.

Datu Iloa Mare in 22 Septembre 1878.

Senatulu scolaru gr. cath.

Nru. 187 ex 1878. (43) 3—1

Concursu.

Pe bas'a bugetului pentru anulu 1878/9, votatu de adunarea generala a Associatiunei Transilvane, tienuta in Simleu la 4 si 5 Augustu a. c. (punctu 26 alu procesului verbalu) se publica prin acésta urmatoriele concurse:

1. La unu stipendiu de 400 fl. destinatu pentru unu studentu la filosofia seau technica.
2. La unu stipendiu de 60 fl. destinatu pentru agronomia.
3. La trei stipendie de càte 60 fl. destinate pentru pedagogia in patria.
4. La unu stipendiu de 60 fl. din fundatiunea Galliana, destinatu pentru unu gimnasistu si carele a devenitu vacantu din causa, ca studentulu carui'a i-s'a fostu conferitu acestu stipendiu in anulu trecutu, a intrelasatu a-si tramite cu finea anului scolasticu testimoniulu prescrisu. Conformu literiloru fundationali, la obtienerea acestui stipendiu, ceteris paribus va avé preferintia acela dintre concurenti, carele va dovedi, cumca se trage din famili'a fundatorelui, si anume din familia „Popu si Antonu."
5. La unu ajutoriu de 20 fl. din fundatiunea „Emiliu Basiota" cu aceea observare, ca conformu literiloru fundatiunali, la obtienerea acestui ajutoriu voru avea preferintia studentii eminenti, nascuti in muntii apuseni, ori in fostulu districtu alu Naseudului.

Terminulu concurseloru se defige pe **25 Octobre** a. c. st. n.

Concurentii au se-si inainteze suplicile loru la subsemnatulu Comitetu, provediendu-le cu atestatu de botezu si de paupertate si cu testimoniulu de pe semestrulu alu II-lea alu anului scolasticu 1877/8, ér' cei ce voi concurge la stipendiulu de sub p. 2, trebue se dovedesca, cumca au absolvitu celu pucinu scól'a elementara, ca se pricepu in genere la economia, dupa cum acésta se pórta in tiér'a nóstra si ca au ajunsu alu 16-lea anu alu etatii.

Din siedinti'a Comitetului Asociatiunei Transilvane, tienuta in Sibiiu la 24 Septembre 1878.

Pentru presiedinte: P. Dunca m. p. Pentru secret. al' II-le: V. Petri m. p.

Nru 187 ex 1878. (44) 3—1

Concursu.

Pe bas'a bugetului pentru anulu 1878/9 votatu de adunarea generala a Asociatiunei Transilvane, tienuta in Simleu la 4 si 5 Augustu a. c. (punctu 27 alu procesului verbalu), se publica prin acésta concursu la urmatóriele ajutorie:

1. La 5 ajutorie de càte 20 fl. destinate pentru sodali de meseria, cualificati de a se face maiestri.
2. La 20 de ajutórie de càte 12 fl. 50 cr., destinate pentru invetiacei de meseria.

Terminulu concursului se defige pe **25 Octobre** a. c. st. n.

Concurentii au se-si inainteze suplicile loru la subsemnatulu comitetu, provediendu-le, incàtu pentru sodali, cu atestatu de botezu si de purtare morala, dovedindu totu odata, ca sunt cualificati de a se face maiestri; ér' incàtu pentru invetiacei, se recere, cá suplicile loru, pre lenga atestatu de botezu si de purtare morala, se fie instruate si cu adeverintia dela maiestrulu respectivu despre desteritatea si diliginti'a desvoltata in meseri'a, cu carea se ocupa.

Din siedinti'a Comitetului Asociatiunei Transilvane, tienuta la 24 Septembre 1878.

Pentru presiedinte: P. Dunca m. p. Pentru secret. al' II-le: V. Petri m. p.

Nru. 187 ex 1878. (45) 3—1

Concursu.

Pe bas'a bugetului pentru anulu 1878/9, votatu de adunarea generala a Asociatiunei Transilvane, tienuta in Simleu la 4 si 5 Augustu a. c. (punctu 31 alu procesului verbalu), se publica prin acésta concursu la 4 premie de càte 25 fl. pentru acei invetiatori, care se voru fi distinsu intru predarea pomaritului la scólele nóstre poporale.

Suplicele instruite cu atestatele recerute se se adreseze la acestu Comitetu pàna la **30 Iuniu 1879** stilulu nou.

Din siedinti'a Comitetului Asociatiunei Transilvane, tienuta in Sibiiu la 24 Septembre 1878.

Pentru presiedinte: P. Dunca m. p. Pentru secret. al' II-le: V. Petri m. p.

Nru. 187 ex 1878. (46) 3—1

Concursu.

Societatea „Transilvani'a" din Bucuresci a decisu se imparta càte patru ajutórie pentru fie-care din urmatóriele 8 meserie: rotari'a, dolgheri'a (carpentaria, Zimmermann), ferari'a, cojocari'a, masari'a (têmplari'a Tischler), cismari'a grósa, pelerieri'a, curelari'a séu sielari'a.

Subsemnatulu Comitetu la invitarea societatii „Transilvani'a" deschide prin acésta concursu pentru imbracisiarea meserieloru indicate, insarcinandu-se a asiedia pre junii, cari aru voi a se aplicá la meseriele acestea, la maiestrii cei mai buni, pe càte 3 seau 4 ani, cu contracte formale, inse sub urmatóriele conditiuni:

1. Se fie Romani de nascere.
2. Se aiba celu pucinu etatea de 14 ani.
3. Se poseda celu pucinu cunoscintiele, ce se predau in scólele primarie din Austro-Ungari'a, si se cunósca si o limba straina, germana séu magiara.

Parintii se se lege in scrisu, ca voru lasa pre fii loru se invetie meseri'a, la care se aplica, pàna candu voru esi calfe séu sodali cu atestate in regula.

Suplicele instruite conformu celoru espuse mai susu, se se inainteze la subsemnatulu Comitetu celu multu pàna la **25 Octobre** a. c. st. n.

Din siedinti'a Comitetului Asociatiunei Transilvane, tienuta la 24 Septembre 1878.

Pentru presiedinte: P. Dunca m. p. Pentru secret. al' II-le: V. Petri m. p.

Recvisite de invetiamentu
pentru scólele poporale.

	fl. cr.
Aparatulu metricu, constandu din 12 obiecte mesura noua, impreuna cu esplicarea in limb'a romana . . .	4.50
Atlasu de istoria naturala cu 250 figure colorate . leg.	1.75
Chart'a Europei de B. Kozenn, trad. de J. M. Moldovanu, 140 cm. lata si 120 cm. inalta, intinsa pe pendia si in cartonu	5.50
Chart'a globului pamentescu séu semigloburile, 131 cm. lata si 110 cm. inalta, intinsa pe pendia si in cartonu	4.50
Circle de tabla pentru creta, 15" lungi mai finu . .	2.50
mai ordinariu .	1.50
Globuri terestre adjustate, 22 centim. in diametru . .	7.—
Masina de computu cu cugle albe si negre in drotu . .	3.20
Masina de cititu, 20 tabele de parete cu icone colorate si cu indreptariu	3.50

se afla de vendiare la

(42) **W. Krafft in Sibiiu.**

Cu 1/13 Octobre se va incepe unu nou abonamentu la „Observatoriulu" pe triluniulu Octobre—Decembre. Conditiunile de abonamentu se potu vedea in fruntea diariului.

(41) **Redactiunea.**

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea medicului, si se capeta de la **Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen.** Suculu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de **grumazu** si **pieptu, grippa, ragusiéla, tusa** si **trógna.** Multi cumperatori marturisescu, ca numai sucului acestui-a au a-si multiumí somnulu placutu.

Escellentu este suculu acest'a, cá preservativa pe **tempu negurosu si aspru.**

In urm'a gustului fórte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce sufere de plumani inse, o trebuintia; cantaretieloru si oratoriloru cont'ra vocei inchise séu ragusîte, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. **Oppolzer**, rectorulu magu. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosesce cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescrisu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatórele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in câtu me temeam cà nu cumu-va se se innece; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atâtu de debilu, in câtu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomendatu allopulu de plante de Schneeberg, si multiamita acestui midilocu minunatu, indata dupa intrebuintiarea primei sticle a mai incetatu tus'a, dupa a dou'a sticla cautá bene afora copilulu, a venitu la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in câtev'a dile, prein midilocului acest'a, de o tus'a mare si ragusiéla.

Deci cu multiamita sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si doresc cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partîle prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just. **Laurentiu Scheibenreif,** primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite càtu mai in graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle aflu cà dorerea de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micsioréza pre di ce merge, pentru ace'a me adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai próspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórte usiuratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandatu in casuri de astfeliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. **Feschl.**

D-lui **L. Cantily,** apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anunciatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celui d'antaiu exemplariu amu sentitu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésta medicina minunata, sanetatea mi se restaurà pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta ânim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857. **W. J. Pock.**

Domnulu meu! (21) 21

Dupa-ce prin intrebuintiarea allopului d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiél'a impreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutóreloru resultate ale acestui allopu minunatu de plante miam recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu fórte oblegatu a' Ti multiami din tóta anim'a pentru acésta inventiune salutaria, cum si a recomanda acésta medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti càti suferu de pieptu si mai vertosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857. **Joanu Bauer.** docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticla. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla in
Sabiiu: Friedrich Thalmayer, comerciante.
Aradu: F. Tones & Comp
Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.
Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu.
Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu.
Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.
Sighisiór'a: J B. Teutsch, comerciante.

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu.

Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.